

Конституционният съд приема решение, чрез което потвърждава изцяло или отчасти мотивите на президента за противоконституционност.

• При президента Желев от общо 10-те указа, чиито мотиви не са били съобразени от Народното събрание и впоследствие влезлите в сила закони са били атакувани пред Конституционния съд, 12 от исканията са уважени изцяло/частично, с което се потвърждава и подкрепя вето на президента по 8 закона и 2 – са отхвърлени.

• При президента Първанов от общо 2 указа – 1 искане е уважено и 1 – е отхвърлено от Конституционния съд.

С това крайният резултат е, че от 52 указа за упражнено президентско вето – 32 указа са уважени (от които 18 указа първоначално са били уважени от Народното събрание, 3 закона не са разглеждани и влезли в сила, поради разпускане на парламента, т.нар. РОCKET VETO и 2 указа без основание не са разгледани от парламента, но впоследствие по единият е бил отменен атакуваният от президента текст с нов закон), 20 указа са отхвърлени (от които 29 указа първоначално са били отхвърлени от Народното събрание, но при сезиране на Конституционния съд по 9 от тях са постановени решения, с които се потвърждава вето на президента), като по този начин се допринася за недопускане действието на противоконституционни и нецелесъобразни закони.

Рекапитулацията по този въпрос не може да не ни насочи към представата, че президентското вето играе ролята на един вид превантивен контрол за конституционност и би могло в редица случаи да предотврати законотворчеството в разрез с Конституцията, при това – още на етапа преди влизането на закона в сила. Във връзка с това в някои европейски конституции (Франция при Петата френска република) изрично е постановена ролята на президента като „гарант на Конституцията“. Конституцията ни мълчаливо съдържа такова разбиране.

Погнсеният по-горе анализ насочва и дава отговор на два основни конституционноправни въпроса:

1. Има ли възпираща роля президентското вето?

2. Може ли да се разглежда правото на президента по чл.101 като допълнителна гаранция за конституционност/образност на законотворчеството и обратното – оспорването на приетите закони с този аргумент – като източник на мотиви за сезиране на Конституционния съд?

В правната литература се съдържа оценката, че същността на президентската санкция върху приетия от парламента закон може да се разглежда като „една балансираща мярка и като механизъм за опазване на Конституцията“. Настоящият анализ на мотивите на президента изцяло потвърждава такава оценка, доколкото в преобладаващата част от указите за оспорване президентът използва аргумента „противоконституционност“.

Въз основа на обобщението и анализа на тези казуси може да се теоретизира поне в две посоки:

Първата, на вече маркираната по-горе фактическа роля на президента, като гарант на Конституцията, при което неговото включване още преди влизането на съответния закон в сила е по-полезно от гледна точка на препястване законодателното уреждане на основни обществени отношения в противоречие с принципа на върховенство на конституционните норми.

Втората, на качеството на законодателния процес и на стабилността на законодателството като важен елемент на изграждане на демократичната и правова държава; „отсрочването“ на някои законодателни промени до следващия мандат, след като президентът чрез вето си вече е предупредил своевременно за неконституционност или нецелесъобразност, допълнително усложнява и без това много противоречивия процес на законодателно уреждане на основните обществени отношения върху новата конституционна основа; но и във връзка с това особено значение придобива неутралността на президента при предвидената от Конституцията възможност той да осъществи коригираща роля на ранен етап на законодателния процес.

Решението на проблема за ефекта от президентското вето би следвало да се търси:

• и по линия на по-нататъшната деполитизация и утвърждаването на президентската институция като олицетворение на единството на нацията, за да бъде достатъчно обоснована и несъмнена ролята ѝ на неутрална, възпираща едностранчивостта в законотворчеството власт,

• и по линия на евентуалното изискване за по-високо квалифицирано мнозинство при прегласването, чрез което да се надхвърлят партийнополитическите рамки на парламентарното мнозинство, като в определен смисъл се ускори узряването на парламентарната култура към законотворчество в широк обществен интерес.

RESUME:

The application practice of article 101 of Constitution of the Republic of Bulgaria covers three constitutional mandates of three different presidents, chosen by direct election after passing of the new Constitution – Zhelyu Zhelev, Petar Stoyanov and Georgi Parvanov. Overall 52 decrees for motivated litigation of a passed law by the National Assembly (or of a whole law of part of it) have been issued for this 16 year period, 32 of which were conformed to the Constitution either by the National Assembly or by the Constitutional Court and to 20 was paid no regard, vote down.

The recapitulation on this topic leads us to the concept that the presidential veto plays its role as a preventive control for constitutionality and in many cases could prevent the contradiction between legislation and constitution, even on the stage before the law comes into force. **ПС**